

En reflektion över vikingatida rekonstruktioner

Fördjupade studier med analytisk inriktning
Arkeologiska institutionen, Lund
Höstterminen 2007
Författare: Jonathan Scherzenlehner
Handledare: Charlotte Wikander

ABSTRAKT

Med uppsatsen försöker jag belysa den komplexa värld som ett så kallat Friluftsmuseum ofta existerar i. Genom att stycka upp det innehåll en vikingatida rekonstruktion rymmer (förmedling, ekonomi, nationell identitet samt nutidsprägel på historisk empiri) och genom nutida exempel på var och ett område försöka med egna invävda frågeställningar diskutera de problem som kan uppstå i försöket att rekonstruera forntiden.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	4
1.2 Syfte och frågeställningar	4
1.3 Källmaterial och metod.....	4
1.4 Avgränsning.....	5
2.1 REKONSTRUKTION SOM ARKEOLOGISKT ÄMNE.....	5
2.2 Rekonstruktion och arkeologi.....	5
3.1 MUSEOLOGI-PEDAGOGISKT PERSPEKTIV	6
3.2 Förmedling.....	6
3.2.1 Vem rekonstruktionsmuseet riktar sig till.....	7
3.2.2 Vem som väljer vad som ska förmedlas i en rekonstruktion.....	7
3.2.3 Vad som det förmedlas och hur det förmedlas	7
4.1, EKONOMISK, POLITISK OCH NUTIDSPRÄGEL	8
4.2 Ekonomi.....	9
4.2.1 En rekonstruktion i ekonomiska krissituationer	9
4.2.2 Vad blir resultatet?.....	10
4.3 Politik – Identitetsstärkande syfte.....	10
4.3.1 Nutidsprägel på dåtiden	10
4.3.2 Vikingen som exempel	11
5.1 ANALYS	12
6.1 DISKUTION.....	12
Litteraturlista.....	14

1. INLEDNING

Rekonstruktionen är intressant på grund av hur pass debatterad rekonstruktionen är. Det är inte bara en företeelse av ett amatörintresserat samhälle som man kanske skulle kunna tro, sanningen är den att där ligger mycket diskussioner, meningsskiljaktigheter och politiska syften under ytan.

Att försöka återskapa - antingen i förmedling eller experimentellt syfte - har det en baksida: Det svider i många ögon över rekonstruktioner, speciellt för arkeologer som ofta sin speciella bild av forntiden, hur infrastrukturen, hustak, och maktsamlingar såg ut. En rekonstruktion är i många fall provocerande.

Olika rekonstruktionsmuseer runt om i Norden ser alla annorlunda ut på grund av en rad olika orsaker, en av de främsta orsakerna är *nutidens prägel på dåtiden*. Norge, Sverige och Danmark har alla sina grunder till hur rekonstruktionen skall förmedlas.

Vad är det då som präglar rekonstruktionen? Varför ser de ut som de gör? Man kan finna svaret inom en rad olika områden; politik, finansiering, arkeologi, intresse, framställning och förmedling.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är bland annat att ta reda på syftet med rekonstruktion i helhet genom en sammanställning av olika områden (politik, intresse, arkeologi, museologi, framställning samt förmedling).

Huvudfrågan är simpel: *Skadar rekonstruktion eller hjälper autenciteten i framställningen av forntiden?*

1.3 Källmaterial och metod

Jag har begränsade frågeställningar som skall diskuteras dock kommer jag att lämna många frågor öppna för vidare diskussion och fortsatt forskning från egen sida likaså från andra. *Vad är syftet med rekonstruktioner av det förflutna?* är en av de ledande frågorna som ligger i bakhuvudet under arbetet med uppsatsen.

Av anledning så skrivs denna uppsats inom ramen för arkeologi, men kommer samtidigt att ta upp delar så som politik och ekonomi, Vikingareservatet och rekonstruktionsmuseet Foteviken kommer att vara ett ständigt inslag som en röd tråd genom uppsatsen.

Huvudbok är Bodil Petterssons *"Föreställningar om det förflutna"*. Dessutom kommer källmaterial behandlas som är med eller mindre fokuserade på de områden som kommer att knyta ihop säcken så som politik, ekonomi, arkeologi och förmedling.

1.4 Avgränsning

Enstaka föremål så som hus och båtar är alla rekonstruktioner av någon form. Användandet av dessa föremål; forntida hus eller ett vikingaskepp i experimentellt syfte att testa olika hypoteser och kanske få ytterligare svar på frågor, kallar jag ”enstaka rekonstruktioner”

Sen finns där rekonstruktioner i form av friluftsmuseum som ofta består av mer än ett hus eller en båt. Här finns ofta större presentationer av omfattande infrastrukturer i form av vägar, större antal byggnader, hamn och ringmur. Dessa platser är också präglade av turism och utbildning.

Dessa är två rekonstruktions former som är jag tar upp i enskilda kapitel. I rekonstruktion som arkeologiskt ämne behandlas de enstaka rekonstruktionerna. Dock uppstår de i kapitlet om nationalitet i frågan om de behandlas som verktyg för att stärka nationen. Friluftsmuseum är – i denna uppsats - den övergripande formen av rekonstruktion och diskuteras främst i kapitlet om förmedling och ekonomi.

I kapitlet om förmedling kommer jag inte att gå vidare djupt in i någon diskussion gällande det politiska syftet med att låta skolbarn få utbildning på rekonstruktioner under skolundervisningstimmar, utan håller mig vid att det existerar utan grund. Då mitt intresse är ligger i att utreda faran med skolundervisning.

Problemen jag tar upp i ekonomi- och politikavsnitten kan mycket väl överlappa rekonstruktioner av alla tidsperioder men när jag väl fördjupar och fokuserar på rekonstruktioner så är det till störst del frågan om – som uppsatstiteln tyder på - vikingatida rekonstruktioner.

2.1 REKONSTRUKTION SOM ARKEOLOGISKT ÄMNE

I detta avsnitt kommer jag försöka se på rekonstruktionen som en arkeologisk angelägenhet - helt isolerat från politik och ekonomi - samt att se varpå arkeologen kan använda sig av rekonstruktionen i sitt arbete.

2.2 Rekonstruktion och arkeologi

Ett av de äldsta syftena med rekonstruktionen var att ge arkeologiarbetet ytterligare en diskussion, arkeologer kunde arbeta med sina teorier. Genom att rekonstruera exempelvis en yxa kunde arkeologer utesluta funktioner som inte yxan kanske klarade av utan att gå i sönder. Det är till stor del denna anknytning som lade grunden för arkeologiska rekonstruktioner, de *ting* som finns i dess miljö grundar sig ifrån början utgrävda artefakter.

Dessutom är den allmänna uppfattningen att rekonstruktionen består av *ting* vilket allmänheten uppfattar som själva idén med exempelvis en vikingaby. På senare dagar har verksamheten växt och idag är rekonstruktioner ett sätt att presentera utgrävda artefakter, stolphåll, båtvrak och stadsinfrastrukturer i fysisk tre dimensionell

form för en publik. Det har blivit ett verktyg, ett slags medium för arkeologer att ge intresserade åskådare en mer annorlunda glimt av deras forskningsresultat.

”Genom de många seriösa försök att rekonstruera vår forntid i full skala som sker, ökas förståelsen för en bättre inblick i dåtida förhållanden.” (Rosborn 1998: artikel: Marinerat)

Synen på rekonstruktionen som enbart en arkeologisk angelägenhet har också förändrats. I en intervju med Sven Rosborn en av skaparna till Foteviken – ett så kallat vikingareservat i Höllviken, Skåne – säger att han och hans kollega Björn Jacobsson bestämde sig för att i mitten av 1990-talet skapa en mer annorlunda muséupplevelse, en miljö man kunde kliva in i, ett alternativ till den klassiska musévärlden. Sven påpekar att autencitet - när det kommer till rekonstruktionens miljö - är en bisak, att det i själva verket är människan vilken är utplacerad på rekonstruktionens plats som är den viktiga delen. De så kallade ”liveare” som utför olika ting i rekonstruktionen. För Sven är rekonstruktionen heller inte bara en plats i form av förmedling utan även har stark koppling till kultur (Intervju från 2007, ”Skånes taltidning”).

Intressant nog menar *en skapare av en rekonstruktion* att: Rekonstruktionen i sig och människan som är placerad är av minst lika stor vikt som rekonstruktionens miljö. Att själva rekonstruktionen så som husbyggnader har måste kompletteras med berättande än människorna. Vilket man kan tolka som om att rekonstruktionens plats har minst lika stor anknytning till den historiska vetenskapen så som arkeologin.

3.1 MUSEOLOGI-PEDAGOGISKT PERSPEKTIV

Som diskuterats ovan så står inte rekonstruktionen ensam utan är hela tiden bevakad från de parter som är medverkande i spektaklet. Frågan som ställs är min huvudfråga: *Skadar eller hjälper en rekonstruktion synen på forntiden?* Denna fråga exponeras och beklädds med svar i detta avsnitt.

3.2 Förmedling

Om det inte beror på experimentell arkeologi så är det största syftet med rekonstruktionen att förmedla någonting, vare sig det är en speciell händelse i vår historia eller hur individer levde under forntiden.

Förmedling är den svåra biten, för att det är nu hypoteser och idéer redovisas. En rekonstruktion har funktionen att i fysisk form berätta vad som kan ha hänt, här finns det stora bekymmer att kunna handskas med. Arkeologer mellan finns där en stark debatt angående rekonstruktionens uppgift som förmedlare då man tycker att rekonstruktionen snedvrider synen på forntiden. Inte bara rekonstruktionen i sig, inte heller dess uppbringare utan även besökaren, då det är vanligt som besökare att de oftast väljer att bevista rekonstruktioner under soligt väder av bekväma skäl. Vilket

man menar att besökaren enbart får en bild – som mysigare, varm och lättare – vilket inte håller hela sanningen (Petersson 2003, s.256, 262).

3.2.1 Vem rekonstruktionsmuseet riktar sig till

Rekonstruktionen är en slags presentation av ett kulturarv, en slags form av museum för folkbildning samtidigt som den populariserar forntiden då vikingamarknader kulminerar rekonstruktionernas sommarsäsonger, säsongen med de större turistantalen (Petersson 2003 s.254-260). Tove Werner skriver om Birka-rekonstruktionen på Björkö och dess förhållningssätt till vad som gestaltas på rekonstruktionen. Precis som Foteviken anordnas aktiviteter främst på sommarn, men det som är intressant med Birka ligger i den administration som håller i trådarna. Där en båtfirma vars första uppgift var att transportera besökare till Björkö tog så småningom över guideturerna på ön. Saken är den att den här firman har samtidigt hand om en rad olika båtturer i och utanför Stockholm och båtfirmans främsta affärsidé riktar sig till turism och allmänhetens aktiviteter under fritid (Werner 2002, s 141-142). Vilket får en klar bild av att Birka inte används enbart som en plats i syfte för utbildning och experimentell arkeologi, förvisso uttalar sig ingen rekonstruktion som en plats enbart i experimentellt syfte dock är Birka enligt Tove en rekonstruktion i främst turismändamål då platsen drivs av ett turistbolag.

3.2.2 Vem som väljer vad som ska förmedlas i en rekonstruktion

I sin tur säger Birkas ansvarig – Magnus Krantz - att han vill förbättra sättet att förmedla historia, men han är inte i favör med att förbättra till den mer arkeologiskt riktiga fakta i förmedlingen utan istället att besökarens efterfråga på olika områden ska uppfångas och förverkligas i större skala än de är idag (Werner 2000, s144). Hans enskilda åsikt kan man kort och gott säga blir att besökaren själv ska förmedla kunskapen.

Rekonstruktion får plötsligt en annan funktion när den drivs av ett turistbolag, när de uttalat bedriver sin rekonstruktion som turistinriktad blir förmedlingens innehåll prioriterad annorlunda, autenciteten får byta plats med intressantare fakta för att locka besökare samt att besökarens förväntningar blir viktig att uppfylla.

3.2.3 Vad som det förmedlas och hur det förmedlas

Som nämns tidigare så har rekonstruktionen lättare för att ses som sann än om man läser böcker (Werner 2004 s.143) om så, så finns stor vikt av vad som presenteras och vad man yttrats ha hänt. Det är möjligt att improviserade krigsuppvisningar – vilket förmodligen lockar till sig den större publiken – kan ses mer autentisk än

Hollywoodfilmer. Ännu ett sätt att beklä rekonstruktionen med en autentisk atmosfär är – som gjorts ända sedan den klassiska tiden - att presentera glömd visdom och mystiska sagor och ritualer som existerat i en svunnen tid (Werner 2004 s.142). Viktigt att tänka på är att den större delen besökare som tar sig tid och betalar (och ofta har rastlösa barn med sig), söker underhållning och ofta inte utbildning. Bodil Peterson skriver att det yttersta med en rekonstruktion är när en besökare kan se på det som förmedlas och fundera kring om det verkligen var så på forntiden. Men att låta besökaren skapa sin egen uppfattning anses från den akademiska världen skadlig då allmänhetens förmåga att tänka själv inte ska vara allt för bra (Pettersson 2003, s.260, 366). Att den akademiska verksamheten inte håller jämn fot med rekonstruktions utmanande värld är förståelig på många punkter emellertid så är det i sin tur ofördelaktigt att arkeologer och historiker i en viss mån gör anspråk på historia som deras (att behandla och tolka på rätt sätt). När det egentligen är folkets historia och i den mening är deras kulturarv att tolka som dem vill. Parallell att dra är den inom medicinen; Doktorer hänvisar oftast inte patienter till naturläkemedel eller hypnosor.

Samtidigt finns där parter som ser rekonstruktionen som utbildande (Pettersson 2003, s.256). I samband med förmedlingen så ligger där i många fall en tanke bakom att utbilda genom rekonstruktionen med hjälp av experimentell arkeologi och detta oftast till ungdomar och barn i samband med skolundervisning. På Foteviken bedrivs skolundervisning dagligen under nästan hela året och har varit en av deras affärsidéer redan från start.

4.1, EKONOMISK, POLITISK OCH NUTIDSPRÄGEL

Den första punkten är ekonomi. Ekonomi i den mening att rekonstruktionens början och dess fortsatta överlevnad i många fall hänger på pengar. Vilket kan leda till försummandet av viktig historisk fakta, på grund av ekonomiska svårigheter och nedskärningar. Nedskärningar i den mening att ekonomiska sponsorer kan ha större intresse för att tjäna en hacka än förmedling av autentisk historisk fakta.

Den andra punkten i svaret är identitetsstärkande. Vad finns för bakomliggande faktor till varför rekonstruktionen existerar.

Den tredje och sista punkten är de nutida normer och förhållningssätt till vår egen värld som till stor del antagligen smittar av sig på synen av dåtiden.

4.2 Ekonomi

”Platser som bedrivs utifrån en vinstkalkyl ses ofta som suspekta” (Pettersson 2003, s.257)

Citatet menar på att en rekonstruktion som är beroende av besökare och sponsorer inte går att lite på. I den mening att verksamheten kanske inte tar hänsyn till det innehåll som förmedlas, utan det görs i syfte att tjäna pengar. Detta kan vara en av de ekonomiska orsakerna till att en rekonstruktion skadar informationen den speglar, men finns där en möjlighet att autenticitet försummas även för de rekonstruktioner som drivs av genuint intresserade eldsjälur? När museichefer är så illa tvungna att rikta sin energi på ekonomiska bekymmer än att fokusera på att utveckla själva rekonstruktionen?

Pengar, som med så mycket annat, ligger oftast till grund för vad som händer på en rekonstruktion och detta skadar givetvis det som förmedlas. Det kan gälla utdelning för sponsorer i form av önskningar i byte mot kapital eller så kan det anledning ligga hos myndigheter och kommuner som påbörjar projekt och sedan ångrar sig när de inser att det kostar mer än vad de trott från början.

4.2.1 En rekonstruktion i ekonomiska krissituationer

Det bolag som styr arbetet och är förvaltare över Foteviken är Stiftelsen Foteviken AB och kallas för ett ”non-profit bolag” (www.foteviken.se), en bolagsform som exempelvis museum använder sig utav för att bland annat minska skattekostnader. Foteviken hamnade för ungefär ett år sedan i blåsväder; de anklagades för att ha betalat för lite i skatt då myndigheterna tyckte de gick över sitt ”non-profit” de använder sig av för att fungera som museum. Vilket gjort att Foteviken gått back och har nu svårare för att fortsätta de tilltänkta byggnader eller aktiviteter (Tidningsartikel, Aftonbladet).

En av anledningarna till att Foteviken befunnit sig i kris kan vara kommunalt maktskifte. Vilket innebär att det tidigare sittande kommunalrådet var positiva till Fotevikens arbete medens den nya inte är fullt lika glatt inställda. Detta kan bekräftas då Foteviken varit med om det tidigare då gällde det ekonomiska problem, åren 1998 till år 2000, vid Fotevikens systerrekonstruktion – Koggen - nere i hamnen i Malmö. Malmöstad startade ett efterfrågat samarbete med Fotevikens museum gällande bygget av tre vikingatida båtar. Syftet var att skapa ett projekt för sysselsättning av arbetslös så väl som symbolisering av Malmö. Hur som arbetsmarknaden bättrades mitt i projektets gång samt att nytillsatta politiker inte såg något syfte i projektet (Pettersson 2003, s.162-163).

En annan mycket viktig orsak till händelsen är att staten inte såg en rekonstruktion, som Foteviken, för den typen av museum att kalla sig ”non-profitbolag” (Tidningsartikel, Aftonbladet). Detta kan mycket väl vara, på samma sätt som i fallet med koggarna i Malmö, ett resultat av maktskifte.

4.2.2 Vad blir resultatet?

Exemplen visar på huruvida ekonomin utgör en viktig del i hur rekonstruktionen utformas. Givetvis gäller detta 99 procent av alla organisationer i världen dock omfattar min huvudfråga huruvida rekonstruktionen skadar autencitet i form av förmedling. Dessa exempel visar på att rekonstruktören får andra uppgifter än att enbart syssla med forskning och uppbyggnad av nya byggnader utifrån den senaste forskningen samt att utveckla bättre funktioner i förmedlingen. Bodil Peterson skriver att en av anledningarna till att akademiker inte gillar rekonstruktionen då den ofta ger ett omedelbart intryck av en speciell period då böcker ofta refererar till kronologiska perioder som sträcker sig över en längre tid än vad rekonstruktionen kan se ut att spegla (Petersson 2003 kap. 3). Då rekonstruktören ställs inför ständiga ekonomiska problem som måste lösas – vilket tar upp mycket dyrbar tid – kan vara en anledning till att byggnader i form av forntida hus blir stående över längre perioder och inte blir lika lätt uppdaterade så som en bok.

Vad som kan hända är att ekonomin i många fall hämmar det egentliga arbetet med rekonstruktionen och skapar en ond cirkel då rekonstruktören inte får möjlighet att anpassa och avancera rekonstruktion i den mån arkeologin och dess akademiska värld verkar kräva då de ser brist på kronologi i rekonstruktionerna.

4.3 Politik – Identitetsstärkande syfte

Kring 1800-talet i Sverige hade arkeologin fokus på bondesamhällets ljuva dagar i reaktion mot 1800-talets växande industrimiljö. Fram på de första decennierna av 1900-talet skakades Europa av krig och nationell förvirring, gav upphov till stärkande symboler från främst vikingatiden och en arkeologutbildning som kretsade kring svenska rikets begynnelse (Welinder 2003, s.85-87). Idag sätts inte stämpeln på samma nivå eller snarare ses inte lika nationalistisk.

Var ligger problemet med en identitetsstärkande rekonstruktion? I Sverige har man traditionen att framställa sin *svenska* viking som bonde och entreprenör. I Danmarks rekonstruktioner speglas vikingatiden som den perioden landet skall ha enats under en krona, och sist så fokuserar Norge på bilden av den *norske* vikingen som upptäckt och äventyrsman. (Petersson 2003, s.132-133, 150, 153). Problemet är så när en så liten yta som Skandinavien innehåller så pass stora skillnader i framställningen av forntiden; hur kan man då veta vart autenciteten ligger?

4.3.1 Nutidsprägel på dåtiden

Från 1980-talet då den postprocessuella arkeologin med synen att arkeologers aldrig kommer ifrån nutid i forskningen om dåtid (Baudou 2004 s.359) spreds sig tanken att dagens omgivning så som exempelvis det poliska livet präglade vad arkeologen sökte efter.

”Det finns anledningar till att vissa rekonstruktioner kommer till från början (Petersson, 2003, s.132).

Förutsättningar för att rekonstruktioner som Foteviken och Birka ska ha kunnat bli verklighet är bland annat den ekonomiska biten. Men vad fick (och vad får) finansiärer att satsa på sådana här byggen? Värt att nämna är att båda rekonstruktionerna inte ligger speciellt centralt vilket inte vid första anblick ser så attraktivt ut i affärssammanhang.

En av orsakerna är dagsläget, de förhållande som allmänheten befinner sig i just då och detta hänger ofta ihop med det politiska läget och samtidigt så har populärkulturen ett finger med i spelet.

Redan sen 1600-talet har arkeologin använts i syfte att styrka, då gällande juridiska frågor till mark då man forskade kring släktskap. På 1800-talet började arkeologin präglas av nationalism med identitets och rasforskning och på 1900-talet började allmänheten få större tillgång till de arkeologiska framställningarna (Baudou 2004, s.15).

Baudou redovisar klara bevis på att världens nutidshistoria präglad arkeologin i alla tider och att det är först på 1980-talet som man kommit att diskutera *fenomenet* djupare (Baudou 2004, s.359).

En av rekonstruktionens – idag – synligaste nutida prägel är besökarens krav på en rekonstruktionensplats som ofta måste disponera toaletter, café och parkeringsmöjligheter. Detta för som rekonstruktion försäkra sig om återkommande besökare.

4.3.2 Vikingen som exempel

När Bodil Peterson framställer rekonstruktioners många fall som ett fungerande sätt att skapa en stark nationell identitet använder hon sig av vikingen som exempel.

Att *jag* valt just rekonstruktioner i kapitlen ovan kan vara av orsak att jag bland annat präglats av det sedan jag var barn. Vad kan det bero på?

Petersson beskriver en av anledningarna till att vikingen blivit så exponerad är att han kommit att vara av nationellt intresse (Petersson 2003, s.131-133) och präglar hela Europa. Antagligen för deras kända upptäcksfärder och omfattande spridning runt om i världen (Petersson 2003, s.129). Ett bevis på att det är sant är alla de vikingasällskap som idag existerar på många håll i världen (www.foteviken.se).

Därav ligger det i fördel för rekonstruktioner som efterfrågar besökare, att använda sig av ett vikingatema. Vad jag menar är att tack vare *vår tids* allmänna intresse för vikingen hjälper på gott och ont rekonstruktionen. På gott är att det lockar besökare och samtidigt som de lär sig om vikingar kan de förhoppningsvis träffa på andra områden inom arkeologin. På ont så kan allmänhetens intresse missbrukas av rekonstruktörer vars syfte är helt och hållet ekonomiskt, och i liknelse med Hollywood filmer begränsar innehållet till endast ”roliga” och underhållande delarna om vikingens liv.

5.1 Analys

Vad som slog mig så när i slutet då jag försökte utreda svaret till min huvudfråga är att rekonstruktionen i regel likt vid akademiska publikationer bör vara så när autenciteten som möjligt: Bortsett från ekonomiska prioriteringar, nationalistiskt hävdelse eller besökares förväntningar är det då möjligt att ge en korrekt bild, *när nu våra tolkningar om forntiden hela tiden ändras på grund av nya fynd?* (Baudou 2004, s.11)

Jag menar att alla vetenskaper lider av samma gamla gemensamma problem att man i ständig forskning uppdaterar sig och finner nya sanningar, vilket gör att det man visste som sant igår, har en annan sanning idag. Detta gäller även rekonstruktionen.

När det gäller mitt studium över ekonomin, jag gick in med tron att där fanns tydliga exempel på sponsorer som vill ha önskningar uppfyllda i utbyte mot kapital, men hittade inga exempel. Det alldeles för självklara svaret dock då upp: Det redovisas sällan om konflikter inom organisationers väggar. Där av kunde jag inte presentera något i ämnet men tar här tillfälle att uttrycka min personliga åsikt oavsett empirisk fakta: Att det måste på något plan ske försämring av förmedling på grund av det så pass stora antalet sponsorer som exempelvis Foteviken har. Det säger sig själv, någon av dessa ställer utan tvivel sina personliga krav på utformandet av rekonstruktionen.

6.1 Diskussion

Rekonstruktionen är ett redskap för arkeologin att kunna experimentera och framställa sina forskarresultat på ett sådant sätt så det kan nå fler personer utanför bland annat den arkeologiska världen. Sven Rosborn bild av rekonstruktionen som en plats där besökare kan gå in i en värld bestående av människor, som ägnar sig åt forntida aktiviteter, besvara frågor gällande aktiviteten på samma gång som de ser det framför sig, tycker jag är en fullständig beskrivning av vad en rekonstruktions syfte är

Hur man än förmedlar kunskap kommer där antagligen aldrig fastslås någon *perfekt* modell för hur det ska göras, men det betyder inte att man ska ta lätt på det, allra minst när det gäller barn i skolundervisningssammanhang. Att det i Birkas fall förekommer önskningar om att förmedlingen ska styras efter besökarens förväntningar är skrämmande. Jag påstår att rekonstruktionen under alla omständigheter så som ekonomi, nationell prägel och akademikers ständiga ag så finns där en stor del som gör rekonstruktionen till en vetenskaplig plats: Arkeologens möjlighet att utföra prövningar av hypoteser med fysiska – istället för teoretiska - metoder kunna utesluta eventuella feltolkningar, samt att sedan presentera dem för en bred publik som i sin tur är välkomna att kritisera. Men att då låta besökaren bestämma vad han/hon vill uppleva kommer att bromsa hela processen; arkeologen ges då inte utrymme för att forska när han istället får rollen som entreprenör i underhållningsbranschen. Givetvis kan

framställningen ske på ett spännande sätt för historia är spännande men faran ligger i om man begränsar utbudet till endast de områdena.

I de ekonomiska problemområdena finns där en kanske lösning. Man kan kanske tillämpa det som sker i Hollywoods filmindustri. En producent tar hand om det finansiella i egenskap för att regissören ska få så mycket fritt tänkande och skapande utanför ekonomiska komplikationer. Man arbetar hårt för att detta ska fungera men ju närmre jag tänker igenom förslaget så; Är det ofrånkomligt att en hierarki kommer skapas och producenten blir en ständig övervakare på regissören med budgetnedskärningar, i och med att producenten själv har sponsorerna efter sig. Vilket resulterar i att regissören ofta väljer att vara sin egen producent vilket i sin tur resulterar att produktionen kan skadas konstnärligt då regissören ställs inför ständiga uttröttande budgetmöten med sponsorer. Detta gör nu att mitt förslag om att skapa sig en ekonomiansvarig producent på rekonstruktionerna blir en aning värdelös, men den tåls att försöka omarbetas.

6.1.1 Sammanfattningsvis

Om vi nu aldrig kommer att komma ifrån nutidens ständiga prägel över vår syn på dåtiden, kommer vi då någonsin kunna bygga en autentisk rekonstruktion?

Mitt svar blir *Nej*, och ställer mig sedan frågan om det gör någonting. Vi kanske helt enkelt får acceptera att debatten alltid kommer att kvarstå; varse rekonstruktionen är hälsosam eller inte i förmedlingssammanhang. Det är en del av rekonstruktionens helhet, rekonstruktion består i sin helhet inte bara av byggnader, experimentell verksamhet eller vikingamarknader utan en blandning av som ovan nämnt en lika vetenskaplig process som den akademiska världen präglas av; Forskning, presentationer, provokation och överdrifter i syfte att få andra att tänka till, debattering samt mängder med publikationer och slutligen gemenskapen i att man jobbar med något man brinner för.

Litteratur

Tryckt publikation

Petersson, Bodil 2003. *Föreställningar om det förflutna, Arkeologi och rekonstruktion*. Lund, Arkeologiska institutionen

Welinder, Stig 2003. *Min svenska arkeologihistoria, Ett ekonomiskt och socialt perspektiv på 1900-talet*. Lund, student litteratur

Werner, Tove. Birka – Vikingareservat eller mångfaldens mötesplats? *Mellan Thomsen och Däniken, Oenig diskussion kring alternativ arkeolog*. Lund, studentlitteratur 2004

Baudou, Evert 2004. *Den nordiska arkeologin – historia och tolkningar*. Stockholm, Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien

Gillberg, Åsa. Vad är alternativet? Vikingareservat eller mångfaldens mötesplats? *Mellan Thomsen och Däniken, Oenig diskussion kring alternativ arkeolog*. Lund, studentlitteratur 2004

Rosborn, Sven 1998. *En verktygslåda med historia*. Tidskriften: Marinerat

Elektronisk publikation

Hallgren, Martin 2007. *Foteviken i skattebråk*, Artikel Aftonbladet. Plats: <http://sydsvenskan.se/skane/vellinge/article238628.ece>

Annat medium

Intervju med Sven Rosborn, *Skånes taltidning 2007*. plats: www.foteviken.com